

**Materiál na rokovanie
Hospodárskej a sociálnej rady SR
dňa 27. septembra 2021**

k bodu č. 2

Stanovisko ZMOS

k návrhu zákona, ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony

Všeobecne k materiálu:

Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky predkladá návrh zákona, ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony sa predkladá na základe vykonania ústavných garancií vyplývajúcich z novelizovaného čl. 39 ústavného zákona č. 460/1992 Zb. Ústava Slovenskej republiky v znení ústavného zákona č. 422/2020 Z. z.. Ide o záväzky vlády Slovenskej republiky v oblasti sociálneho poistenia vyplývajúce z Programového vyhlásenia vlády Slovenskej republiky na roky 2021-2024, Plánu obnovy a odolnosti Slovenskej republiky, zo špecifického odporúčania Rady Európy pre Slovenskú republiku „zabezpečiť dlhodobú udržateľnosť verejných financií, a to najmä systému zdravotnej starostlivosti a dôchodkového systému“ a z potreby vysporiadania sa s niektorými problémami v oblasti sociálneho poistenia vyplývajúcimi z aplikačnej praxe.

Účelom navrhovanej právnej úpravy je ustanoviť spôsob realizácie ústavných garancií obsiahnutých v čl. 39 ods. 3 až 5 Ústavy SR účinných od 1. januára 2023 vo vykonávacom predpise, ktorým je zákon č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov. Tu sa navrhuje zaviesť do zákona o sociálnom poistení tzv. rodičovský dôchodok a zakotviť možnosť, aby osobe, ktorá dosiahla ustanovený počet odpracovaných rokov, vznikol nárok na predčasný starobný dôchodok.

Navrhuje sa opätovne obnoviť spôsob určovania dôchodkového veku v závislosti od rastu strednej dĺžky života, ako aj korekcia aktuálnej dôchodkovej hodnoty a zrušenie maximálneho mesačného vymeriavacieho základu na platenie poistného, navrhuje sa zvýšenie maximálnych vymeriavacích základov na určenie sumy nemocenských dávok a dávky v nezamestnanosti zo súčasného 2-násobku všeobecného vymeriavacieho základu na 2,5-násobok.

Cieľom návrhu zákona je aj vysporiadanie sa s problémami v oblasti nemocenského a dôchodkového poistenia vyplývajúcich z aplikačnej praxe. Navrhuje sa zaviesť elektronické potvrdzovanie dočasnej pracovnej neschopnosti, upraviť tzv. československé dôchodky a zosúladiť ustanovenia zákona o sociálnom poistení s judikatúrou Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, vo veci posudzovania nároku na čiastkový starobný dôchodok poistencov, ktorí získali obdobie výkonu služby policajta a vojaka v rozsahu zakladajúcom nárok na výsluhový dôchodok a ktorí súčasne získali obdobie dôchodkového poistenia vo všeobecnom systéme sociálneho poistenia v dĺžke kratšej ako 10, resp. 15 rokov. Navrhuje sa aj právna úprava týkajúca sa zrušenia ročného zúčtovania v sociálnom poistení.

Súčasťou návrhu sú aj ďalšie čiastkové úpravy Zákonníka práce, zákona o štátnej službe príslušníkov Policajného zboru, Slovenskej informačnej služby, Zboru väzenskej a justičnej stráže Slovenskej

republiky a Železničnej polície, zákona o Hasičskom a záchrannom zbore, zákona o sociálnom zabezpečení policajtov a vojakov, zákona o náhrade príjmu pri dočasnej pracovnej neschopnosti zamestnanca, zákona o zdravotnej starostlivosti, službách súvisiacich s poskytovaním zdravotnej starostlivosti, zákona o brannej povinnosti, zákona o národnom zdravotníckom informačnom systéme, zákona o štátnej službe profesionálnych vojakov a zákona o finančnej správe, ktorých sa návrh zavedenia e-PN dotýkajú.

ZMOS víta zmeny, ktoré sa týkajú zavedenia e – PN, je však na škodu, že účinnosťou tejto zmeny sa počíta až v roku od roku 2024, ide totiž o opatrenie, ktoré pomôže znížiť súčasne administratívne zaťaženie dotknutých subjektov.

V súvislosti s navrhovanou zmenou dochádza aj k úpravám zákona o starobnom dôchodkovom sporení, zákona o životnom minime, zákona o peňažných príspevkoch na kompenzáciu ťažkého zdravotného postihnutia .

Navrhuje sa zmeniť, resp. vypustiť niektoré ustanovenia v zákone o sociálnom poistení, kde sa malo zaviesť ročné zúčtovanie danie od januára 2023, ale aj tie ustanovenia, ktoré sa stávajú nadbytočnými v súvislosti so zrušením ročného zúčtovania. To sa týka aj zmeny v z zákone o kompenzačnom príspevku baníkom, zákone o dani z príjmov, zákona o službách zamestnanosti, zákona o starobnom dôchodkovom sporení a zákona o doplnkovom dôchodkovom sporení, ako aj ďalších právnych noriem, ktorý sa to týka.

Predložený návrh zákona, ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov obsahuje viacero zmien, ku ktorým už v minulosti sociálni partneri vzniesli svoje pripomienky. Medzi najzávažnejšie patrí zmena, ktorá sa týka korekcia aktuálnej dôchodkovej hodnoty. Táto zmena nesie v sebe riziko do budúcnosti v podobe zníženia všetkých novopriznávaných dôchodkov z priebežne financovaného dôchodkového poistenia, čo bude verejnosťou vnímané negatívne. Takto navrhovanú zmenu nie je možné vnímať ako systémový krok. A to ani v prípade, že návrh zákona počíta so zvýšením vymeriavacích základov pre výpočet nemocenských dávok a dávok v nezamestnanosti, čo ZMOS vníma ako reakciu štátu na pandémiu covid – 19. Odvody do poistného systému na Slovensku nie sú adekvátne k dôchodkom, ktoré občania získavajú za odpracované roky.

ZMOS je skeptický aj čo sa týka vytvorenia novej dávky, tzv. rodičovského dôchodku. Poukazujeme na skutočnosť, že mnoho občanov ostáva bezdetných, čo je celoeurópskym trendom, takže sa vytvárajú disproporcie až diskriminácia v tejto oblasti. Toto sa dotýka aj tých rodičov, ktorí o svoje dieťa tragicky prišli alebo ich deti nebudú schopné v dospelosti do poistného systému odviesť príspevky.

ZMOS očakával zmeny v daňovo-odvodovej reforme, tieto však vláda nepredstavila a nevedla sa na danú tému žiadna diskusia. Preto nie je možné zaujať stanovisko k zmenám, ktoré sa dotýkajú oblasti zrušenia ročného zúčtovania dane.

Pripomienky k návrhu :

ZMOS k navrhovaným zmenám zákona neuplatnil v prípravnom konaní pripomienky.

Záver :

ZMOS navrhuje, aby Hospodárska a sociálna rada SR odporučila predložený návrh zákona na ďalšie legislatívne konanie s tým, že na úrovni sociálnych partnerov dôjde pri sporných otázkach k zhode.

Branislav Tréger
predseda ZMOS